

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.43.240987>
УДК 347.921:347.15/17

Н. І. Скорописова, аспірантка
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого
Кафедра цивільного права № 2
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна
e-mail: natasha_skopopisova@yahoo.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5234-0766>

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДИФАМАЦІЯ» В КРАЇНАХ КОНТИНЕНТАЛЬНОЇ ЄВРОПИ

У статті розглянуто ключові питання трактування поняття «дифамація» в країнах Західної Європи. У сучасній соціально правовій державі значна увага приділяється захисту прав і свобод особистості як основам демократії. Одним із основних особистих прав можна віднести право на гідність особистості, захист честі і репутацію. Честь, гідність, ділова репутація – є складовими елементами таких категорій, як особисті немайнові права і нематеріальні блага, для забезпечення реалізації та функціонування прав для яких повинен бути вироблений продуманий, чітко злагоджений і діючий механізм захисту. Акцентується увага на тому, що для належної роботи такого механізму необхідно визначити, в першу чергу, який об'єкт, охороняється, які його ознаки та межі, які необхідно регулювати правом. Адже в разі закріплення неповного переліку об'єктів, що захищаються в законодавстві, фіксування в нормах не всіх ознак об'єкта, що захищається, або наявності прогалін у регулюванні даних правовідносин, виникає потенційна можливість зловживання правом або неправильного тлумачення його норм. Робиться висновок, що дифамація є одним із протиправних діянь, що посягають на честь, гідність та репутацію і потребує подальшого вивчення у практиці Європейського суду у силу «скитань» вітчизняного законодавця щодо закріплення необхідних норм.

Ключові слова: ділова репутація, захист, дифамація, континентальна Європа, національне законодавство європейських держав, судова практика, відповідальність, Європейський суд з прав людини.

Постановка проблеми. В українській доктрині цивільного права дифамація не набула законодавчого закріплення, однак дане поняття все частіше виникає на теренах наукового простору. В країнах континентальної Європи для визначення правопорушення, що переслідує приниження немайнових прав особи (в тому числі ділової репутації), використовують термін дифамація. При цьому, на сьогоднішній день, перед європейськими країнами, найбільш гостро постають дві проблеми: припустима взагалі криміналізація за образу, наклеп, порушення ділової репутації та чи можливо вирішувати в даній області конфлікти без порушення кримінальної справи (без відповідально, без настання наслідків у вигляді судимості), використовуючи інші можливості компенсації нанесеної шкоди (в порядку цивільно-правового спору); якщо допустити встановлення кримінальної відповідальності за «дифамацію», наскільки суворими можуть бути санкції і чи припустимо покарання у вигляді позбавлення волі.

Автор з урахуванням передового міжнародного та зарубіжного досвіду здійснює аналіз релевантної практики країн континентальної Європи, яка відображає позицію щодо відповідальності за дифамацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу дослідження склали наукові праці з цивільного права. Серед авторів, які зробили науковий внесок в їх вивчення: Д. Луспеник, Р. Стефанчук, М. Малейна, П. Каблак та інші. Наприклад, Д. Луспеник зауважує, що в більшості країн світу дифамація є юридичним терміном, що передбачає відповідальність за поширення відомостей, що не відповідають дійсності [1]. Аналогічної думки притримується П. Каблак, який вказує на те, що поняття «дифамація» має міжнародне закріплення, що означає відповідальність за порушення особистих немайнових прав на захист, в тому числі ділової репутації [2].

Мета статті. У даній роботі ставиться за мету проаналізувати національне законодавство деяких країн континентальної Європи, правову регламентацію інституту дифамації, а також міжнародну судову практику для виявлення найбільш загальних кваліфікуючих даного інституту.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж приступити до розгляду інституту дифамації за законодавством країн континентальної Європи, необхідно розкрити зміст цього поняття. Так, термін «дифамація» походить від латинського «diffamatio» – ганьбити, розголошувати. Згодом це поняття було запозичене до системи права інших держав, зокрема в англійському словнику мається слово «defamation», німецький словник містить слово «diffamierung», а французьке – «diffamation».

В літературі останнім часом все частіше зустрічаються слова «дифамація» або «дифамаційне право». Однак при найближчому розгляді виявляється, що дати однозначну інтерпретацію цієї категорії не так-то просто: від офіційного закріплення терміна і його роз'яснення вітчизняний законодавець відмовився, а зарубіжні легальні визначення, а також визначення, що даються вченими минулого і сьогодення, мають істотно відрізнятися один від одного змістом.

Цивільне право України не відтворює термін «дифамація», однак фактично забезпечує правовим регулюванням суспільні відносини, пов'язані з протиправним діянням, що позначається цим поняттям (поширення недостовірної інформації). Крім найзагальніших норм про захист цивільних прав, так чи інакше норми, пов'язані з категорією дифамації, зосереджені в статті 277 Цивільного кодексу України.

При цьому, у зв'язку з наявним нині жвавим розвитком відносин щодо захисту нематеріальних благ ступінь розробленості цивільно-правовою наукою поняття «дифамація» не можна визнати достатнім. Різне розуміння дифамації в законодавстві різних країн і в різні історичні епохи розвитку вітчизняного законодавства частково пояснюють відсутність солідарності з цього приводу і у сучасних правознавців.

Аналіз конструкцій чинного законодавства, позицій Верховного Суду, актів Європейського Суду, а також класичних і новітніх наукових підходів до дифамації – це правопорушення, що виражається в поширенні недостовірної інформації, що порушує право юридичної особи на ділову репутацію.

До цього часу дифамація мала цивільно-правову відповідальність, втім до введення нової редакції Цивільного кодексу України, наклеп (клевета) тягло за собою кримінальну відповідальність. Варто відзначити «скитання» законодавця при закріпленні норм про наклеп, оскільки це діяння кваліфікувалось як злочини, потім були декриміналізовані, а на даний час у Верховній Раді перебуває законопроект про внесення змін до норм кримінального законодавства, шляхом визначення наклепу злочином.

У світлі викладеного не залишає сумнівів загальноправова значимість інституту цивільно-правової дифамації, його практична затребуваність і необхідність глибокої теоретичної розробки, і з цією метою в порівняльно-правовому плані, увага звернена до країн Європи, оскільки в цих країнах даний інститут досить добре розвинений, проте правозастосовна практика неоднорідна. Відповідальність за дифамацію може наступати як громадянська, так і кримінальна. У тому випадку, якщо це цивільно-правовий делікт, то виникають зобов'язання по відшкодуванню шкоди, які пов'язані з особливостями об'єкта правової охорони, що виражаються, як правило, в відшкодування моральної шкоди у вигляді грошової компенсації. Якщо ж це кримінальний злочин, то відповідальність настає у вигляді штрафу, обов'язкових робіт, а іноді і у вигляді тюремного ув'язнення, але на практиці таке зустрічається рідко.

Якщо вести мову про дифамацію, то можна стверджувати, що розповсюдження недостовірної інформації, яке в подальшому призведе до негативних наслідків, можливо з приводу не лише фізичної особи, яка перебуває у соціальному зв'язку із суспільством, а також щодо юридичної особи, яка потребує неменшого захисту з боку держави щодо її ділової репутації.

При розгляді законодавчого закріплення норм щодо дифамації, слід зазначити, що в основному дані діяння містяться саме в кримінальному законодавстві, так як при захисті в цивільно-правовому порядку, як правило, подається позов про стягнення моральної шкоди.

Країна з якої розпочнеться розгляд інституту дифамації як складової категорії, яка стоїть на сторожі немайнових прав особи (в тому числі юридичної особи), буде Швеція. Відповідальність за дифамацію в Швеції може наступати як за цивільним законодавством, так і кримінальним, проте в Кримінальному кодексі дається більш розширена характеристика і більше коло об'єктів. Зокрема, Кримінальний кодекс Швеції [3] визначає наступні кваліфікуючі ознаки діяння, за які може наступити кримінальна відповідальність: «Особа, яка іменує іншу особу злочинцем чи вказує на те, що особа веде спосіб життя, вартий осуду, або іншим чином розповсюджує інформацію з метою викликати до цієї особи зневагу, притягується до штрафу за дифамацію, а тяжка дифамація карається штрафом чи позбавленням волі». Законодавець Швеції виділяє крім звичайної дифамації та тяжкої, виділяє дифамацію щодо померлого, щодо глави держави або представника держави. Слід зазначити, що відповідальність може і не наступити, якщо особа була зобов'язана за своїм боргом висловити думку, якщо це було формою захисту в суді або були підстави вважати, що дана інформація є правдивою.

У Німеччині відповідальність за дане діяння встановлена, головним чином, кримінальна. Закон виділяє наступні злочини проти честі, гідності та репутації: образа, лихослів'я, наклеп. Лихослів'я розуміється як поширення факту, яке принижує особу перед громадськістю, якщо істинність цього факту доведена. За публічне лихослів'я або з шляхом поширення письмових матеріалів передбачена більш сувора санкція статті. При цьому, вираз оціночних суджень може бути виражено як у словесній формі, так і в жестах. Наклеп (*Verleumdung*) [4] законодавець розглядає як повідомлення / поширення завідомо неправдивого факту, який порочить особу або принижує його перед громадськістю або загрожує його кредитоспроможності. Окремою статтею виділяється спеціальний суб'єкт лихослів'я і наклепу – громадський / політичний діяч, при взаємній образі осіб один одного вони можуть бути звільнені від покарання.

У Франції інститут дифамації регламентується Актом про пресу (Закон Франції «Про свободу друку») [5], прийнятий ще в 1881 році. У статті 29 законодавець дає таку дефініцію: «Звинувачення у фактах і діях, що ганьблять честь або завдають шкоди репутації особи або групи осіб, яким вони приписуються, є дифамації». У цій же статті дається диспозиція поняття «образи», під яким розуміється образливий вираз, застосування зневажливих слів, що не містять звинувачення в якій-небудь дії.

Вирішуючи справи про дифамацію, судам завжди необхідно знайти компроміс і дотримуватися баланс між свободою вираження поглядів, свободою думки і слова і між захистом гідності, честі і репутації. Виходячи з судової практики Європейського суду з прав людини, яка буде розглянута нижче, спробуємо виділити деякі особливості дифамації на підставі судових прецедентів при вирішенні подібних справ у різних державах.

Принцип свободи вираження думки знаходить своє відображення у багатьох найважливіших міжнародних документах, проте так як діяльність Європейського Суду безпосередньо пов'язана з Європейською конвенцією про захист прав людини і основних свобод, то ми розглянемо саме цей документ. Так, зокрема, 10 стаття Конвенції гарантує кожному свободу вираження поглядів і поширювати його. Однак в статті перераховуються також і обмеження, які можуть накладатися на дане право: в інтересах національної безпеки та громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинів, для охорони здоров'я або моралі, для захисту репутації або прав інших осіб, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Найпершою справою в практиці Європейського Суду щодо дифамації є справа «Лінгенс проти Австрії» (*Lingens v. Austria*) [6]. З плином часу рішення суду у даній справі перейшло в розряд ключових, основоположних в подібних судових розглядах.

Громадянин Крайський, колишній федеральний канцлер Австрії, подав позов щодо журналіста Лінгенса, вважаючи, що в написаній ним статті міститься наклепницька інформація, спираючись на пункт 2 статті 111 Кримінального кодексу Австрії, де йдеться про те, що хто звинувачує іншого у володінні нікчемним характером, або в нечестивій або аморальній поведінці, ображає або принижує його в очах людей, причому робить це таким чином, що звинувачення сприймаються третіми особами і робить це в друкованому документі, радіо- чи телепередачі або яким-небудь іншим чином, за допомогою якого дифамація стає доступною широкої громадськості. Позов був задоволений, Віденський регіональний суд визнав Лінгенса винним у наклепі за використання «аморальних» та «недостойних «виражень». У рішенні даної справи Європейський Суд порушив таке важливе питання, як свобода ЗМІ та політична дискусія. Зокрема, він вказав, що свобода друку є тим інструментом суспільства, який дозволяє скласти уявлення про ідеї та позиції політичних лідерів, і те, що свобода політичної дискусії становить стрижень концепції демократичного суспільства. Ще один важливий принцип, що міститься в рішенні суду, який надалі почав використовуватись національними судами при вирішенні справ – відмежування фактів та оціночних суджень. Так, Європейський Суд вказав, що «слід проводити ретельне відмінність між фактами і оціночними судженнями. Існування фактів можна довести, тоді як правдивість оціночних суджень не завжди піддається доведенню».

Досить часто при вирішенні справ пов'язаних із інститутом деформації звертаються до рішення по справі «Пфейфера проти Австрії» (Pfeifer v. Austria) [7]. Заявник опублікував коментар, що мав гостру критику на адресу професора, який написав статтю, в якій стверджувалося, що євреї оголосили війну Німеччині в 1933 році. Кількома роками потому, відповідно до закону про заборону націонал-соціалізму, щодо професора було порушено справу в зв'язку з даною статтею. Незадовго до суду професор наклав на себе руки. Згодом головний редактор правого журналу «Цур цайт» звернувся з листом до передплатників з проханням про фінансову підтримку, в якому стверджувалося, що група антифашистів прагне заподіяти йому шкоду шляхом дезінформації в пресі, кримінального переслідування і цивільних розглядів. В листі повторювалося твердження, яке вже публікували в журналі, про те, що заявник довів професора до смерті. Суди країни виправдали головного редактора за звинуваченнями в дифамації на тій підставі, що лист містив оціночне судження, яке мало достатню фактичну основу. При розгляді винесеного рішення у даній справі, загострити увагу на тому, що в своєму рішенні Страсбурзький суд вказав: «Навіть якщо розглядати заяву як оціночне судження, йому бракувало фактичної основи». Отже, будь-яке публічно висловлене судження або думка повинна мати під собою підставу, опору на факт. У цій же справі суд роз'яснив, що свобода вираження думки є однією з основних підвалин демократичного суспільства й одну з основних умов його прогресу та самореалізації кожного його члена. Тобто, Суд дійшов до висновку, що свобода слова охоплює не тільки «інформацію» або «ідеї», які зустрічаються сприятливо або розглядаються як необразливі або нейтральні, але також і такі, які ображають, шокують або вселяють занепокоєння.

Наступною важливою справою, що дає певний напрям судам в прийнятті рішень буде справа «Кастеллс проти Іспанії» (Castells V. Spain) [8]. Мігель Кастеллс, будучи сенатором політичної партії, який виступав за незалежність Країни Басків, опублікував в газеті статтю, в якій стверджував, що за сприянням Уряду вчиняються численні нерозкриті вбивства, а також здійснюється безкарна діяльність фашистських угруповань. Після виходу цієї статті його позбавили парламентської недоторканності і порушили відносно нього кримінальну справу за образу Уряду. Особливість даної справи полягає в тому, що ймовірний дифамаційний злочин було скоєно по відношенню не до приватної особи, а Уряду Іспанії, який виступає в якості спеціального об'єкта. У відповідь на статтю Кастеллс, в якій він висуває до Уряду звинувачення, останній вчинив по відношенню до нього кримінальне переслідування. Європейський Суд визнав це не зовсім справедливим, оскільки вказав, що «межі допустимої критики щодо Уряду ширше, ніж у відношенні рядового громадянина або навіть політичного діяча. У демократичній

системі дії чи бездіяльності Уряду повинні ставати предметом пильної уваги не тільки з боку законодавчої і судової влади, а й з боку преси і громадської думки. Більш того, займане Урядом домінуюче становище зобов'язує його демонструвати стриманість, коли постає питання про кримінальне переслідування за критику, особливо при наявності інших засобів відповіді на невинуваті нападки з боку його супротивників або засобів масової інформації». Таким чином, в рішенні Суду була закріплена догма за розширеною критикою щодо публічних органів і осіб.

Досить цікавою також є справа «Грінберга проти Росії» (Grinberg v. Russia) [9]. Заявник опублікував в газеті статтю, в якій критикував губернатора Ульяновської області В. А. Шаманова. Зокрема, Заявник писав про те, що Шаманов, в ході своєї передвиборчої кампанії обіцяв багато, проте на справі він «воює з незалежною пресою та журналістами». І наводить, як приклад, ще незакінчену судову справу відносно дівчини – головного редактора газети, яку засудили на рік виправних робіт. Рішенням російських судів зобов'язали виплатити в якості компенсації моральної шкоди Шаманову 2 500,00 рублів і опублікувати в газеті резолютивну частину рішення суду в якості спростування недостовірної інформації. Європейський Суд визнав, що «російська влада вийшла за рамки свободи розсуду, якою володіють держави-члени відповідно до положень Конвенції». Варто відзначити, що Суд у своєму рішенні вказав на те, що в російські суди «не аналізували чи було оспорюване твердження заявника оціночним судженням, істинність якого не підлягає доведенню».

У практиці Європейського суду з прав людини відзначитися тенденція скасування кримінального покарання за дифамацію. Так у справі Канеллопулу проти Греції (Kanelloroulou v. Greece) [10] Європейський Суд зазначив: «обмеження права заявниці на свободу вираження думки не було в розумній мірі пропорційно законній меті», так як раніше заявниця була засуджена до позбавлення волі умовно за дифамацію. У справі Орманні проти Італії (Ormanni v. Italy) [11] Страсбурзький суд вказав на те, що вирок не був «необхідним» для захисту репутації або прав потерпілого.

Висновки і пропозиції. Проаналізувавши законодавство деяких країн континентального права, а також деякі найбільш відомі справи, що стосуються дифамації з практики Європейського Суду, можна виділити найбільш загальні ознаки дифамаційного діяння:

1. Персоніфікація. Поширені відомості повинні безпосередньо стосуватися позивача, тобто особа не може подати позов до суду для захисту репутації іншої особи.

2. Відомості мають недостовірний характер. Специфіка даної ознаки полягає в тому, що в різних державах в це вкладається різне значення, це може бути як твердження про неправомірну поведінку особи, так і про несумлінне виконання особою своїх обов'язків. Слід зазначити, що законодавство країн по-різному визначає, на кому лежить тягар доведення: на позивачі або на відповідачеві.

3. Поширення відомостей третім особам. Сам спосіб поширення може здійснюватися як в усній, так і в письмовій формі. Деякі дослідники помилково вважають, що дифамація – це поширення недостовірної інформації в засобах масової інформації, проте це помилковий факт. Безумовно, як показує судова практика, більшість позовів було розглянуто щодо відомостей, поширених у ЗМІ, однак це впливає з того, що сам факт їх поширення не потребує доказування, ніж якби такі дії були вчинені в усній формі.

4. Правдивість чи неправдивість поширюваної інформації. Тобто дифамаційним буде діяння, незалежно від відповідності даних відомостей фактами, оскільки дифамація – це правопорушення у вигляді поширення (проголошення слів або публікації) неправдивих фактичних відомостей, що спричиняють негативні наслідки для ділової репутації особи.

Дифамація є одним із протиправних діянь, що посягають на честь, гідність та репутацію і потребує подальшого вивчення у практиці Європейського Суду.

Список використаної літератури

1. Луспенник Д. Інститут дифамації і українське законодавство щодо захисту честі, гідності та ділової репутації (співвідношення та вибір пріоритету в судовій практиці). Право України. 2006. Випуск 2. С. 62–65.
2. Каблак П. Дифамація як спосіб незаконного впливу на суддів та права людини: пошук рівноваги. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 74. С. 326–332
3. Criminal Code of the Kingdom of Sweden (1962, amended 2020) / Legislationline. Веб-сайт URL: https://www.legislationline.org/download/id/8662/file/Sweden_criminal_code_am2020_en.pdf (дата звернення 31.08.2021).
4. Strafgesetzbuch (Bundesrepublik Deutschland) // веб-сайт. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_186.html (Дата звернення: 31.08.2021)
5. Loi sur la liberté de la presse du 29 июля 1881 г. // URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000877119> (Дата звернення: 31.08.2021)
6. Рішення Європейського суду з прав людини. Справа «Лінгенс проти Австрії» // URL: <https://cedem.org.ua/library/sprava-lingens-proty-avstriyi> (Дата звернення: 31.08.2021)
7. Рішення Європейського суду з прав людини. Справа «Пфейфер проти Австрії» // URL: <https://www.5rb.com/case/pfeifer-v-austria> (дата звернення: 31.08.2021)
8. Рішення Європейського суду з прав людини. Справа «Кастеллс проти Іспанії» // URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%5C%22002-9857%22%5D%7D> (дата звернення: 31.08.2021)
9. Рішення Європейського суду з прав людини. Справа «Гринберг проти Росії» // URL: <https://www.srji.org/resources/search/45> (дата звернення: 31.08.2021)
10. Рішення Європейського суду з прав людини. Справа «Канеллопулу проти Греції» // URL: <http://www.echr.ru/documents/doc/2466191/2466191-005.htm> (дата звернення: 31.08.2021)
11. Рішення Європейського суду з прав людини. Справа «Орманні проти Італії» // URL: <http://www.echr.ru/documents/doc/2466720/2466720-010.htm> (дата звернення: 31.08.2021).

References

1. Luspenik, D. (2006). Institute of Defamation and Ukrainian Legislation for Cleanliness, Worthiness and Dilo Reputation (Responsibility and Vibir Priority in Judicial Practice). Law of Ukraine 6 2, 62–65 [in Ukrainian].
2. Kablak, P. (2014). Defamation as a way of illegal infusion on the judges and rights of the people: the shock of the rivnovagi. Actual problems of power and law, 74, 326–332 [in Ukrainian].
3. Criminal Code of the Kingdom of Sweden (1962, amended 2020). Legislationline. URL: https://www.legislationline.org/download/id/8662/file/Sweden_criminal_code_am2020_en.pdf.
4. Strafgesetzbuch (Bundesrepublik Deutschland). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_186.html.
5. Loi sur la liberté de la presse July 29, 1881. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000877119>.
6. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Lingens v. Austria». URL: <https://cedem.org.ua/library/sprava-lingens-proty-avstriyi> [in Ukrainian].
7. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Pfeifer v. Austria». URL: <https://www.5rb.com/case/pfeifer-v-austria> [in Ukrainian].
8. Judgment of the European Court of Human Rights, Casells v. Spain. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%5C%22002-9857%22%5D%7D> [in Ukrainian].
9. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Greenberg v. Russia» URL: <https://www.srji.org/resources/search/45> [in Ukrainian].
10. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Canellopoulou v. Greece». URL: <http://www.echr.ru/documents/doc/2466191/2466191-005.htm> [in Ukrainian].
11. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Ormanni v. Italy». URL: <http://www.echr.ru/documents/doc/2466720/2466720-010.htm> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 10.09.2021 р.

Н. И. Скорописова, аспирантка
Национальный юридический университет им. Ярослава Мудрого
Кафедра гражданского права № 2
ул. Пушкинская, 77, Харьков, 61024, Украина
e-mail: natasha_skopisova@yahoo.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5234-0766>

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОНЯТИЯ «ДИФФАМАЦИЯ» В СТРАНАХ КОНТИНЕНТАЛЬНОЙ ЕВРОПЫ

Резюме

В статье рассмотрены ключевые вопросы трактовки понятия «диффамация» в странах Западной Европы. В современном социально-правовом государстве значительное внимание уделяется защите прав и свобод личности как основам демократии. Одним из основных личных прав можно отнести право на достоинство личности, защиту чести и репутации. Честь, достоинство, деловая репутация – являются составными элементами таких категорий, как личные неимущественные права и нематериальные блага, для обеспечения реализации и функционирования прав которых, должен быть произведен продуманный, четко слаженный и действующий механизм защиты. Акцентируется внимание на том, что для надлежащей работы такого механизма необходимо определить, в первую очередь, охраняемый объект, каковы его признаки и границы, которые необходимо регулировать правом. Ведь в случае закрепления неполного перечня защищаемых в законодательстве, фиксирование в нормах не всех признаков защищаемого или наличия пробелов в регулировании данного правоотношения, возникающего потенциальная возможность злоупотребления правом или неправильного толкования его норм. Делается вывод, что диффамация является одним из противоправных деяний, посягающих на честь, достоинство и репутацию и требует дальнейшего изучения в практике Европейского Суда.

Ключевые слова: деловая репутация, защита, диффамация, континентальная Европа, национальное законодательство европейских государств, судебная практика, ответственность, Европейский суд по правам человека.

N. I. Skoropysova, Postgraduate Student
Yaroslav Mudryi National Law University
the Department of Civil Law № 2
St. Pushkinskaya, 77, Kharkiv, 61024, Ukraine
e-mail: natasha_skopopisova@yahoo.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5234-0766>

DEFINITION OF THE CONCEPT OF «DEFAMATION» IN THE COUNTRIES OF CONTITENTAL EUROPE

Summary

The article discusses the key issues of the interpretation of the concept of “defamation” in the countries of Western Europe. In a modern social and legal state, considerable attention is paid to the protection of individual rights and freedoms as the foundations of democracy. One of the basic personal rights is the right to personal dignity, protection of honor and reputation. Analysis of the structures of the current legislation, the positions of the Supreme Court, acts of the European Court, as well as classical and newest scientific approaches, defamation is an offense expressed in the dissemination of inaccurate information that violates the right of a legal entity to a business reputation.

Honor, dignity, business reputation are constituent elements of such categories as personal moral rights and intangible benefits, in order to ensure the realization and functioning of the rights of which, a well-thought-out, well-coordinated and effective protection mechanism must be produced. Attention is focused on the fact that for the proper operation of such a mechanism, it is necessary to determine, first of all, the protected object, what are its features and boundaries that need to be regulated by law. Indeed, in the case of securing an incomplete list of protected in the legislation, fixing in the norms not all signs of the protected or the presence of gaps in the regulation of this legal relationship, the potential for abuse of the right or misinterpretation of its norms arises.

National laws define in different ways whether the burden of proof lies with the plaintiff or the defendant. It is concluded that defamation is one of the unlawful acts that infringe upon honor, dignity and reputation and requires further study in the practice of the European Court. In dealing with defamation cases, courts always need to find a compromise and strike a balance between freedom of expression, freedom of thought and speech, and protection of dignity, honor and reputation.

Keywords: business reputation, protection, defamation, continental Europe, national legislation of European states, jurisprudence, responsibility, European Court of Human Rights.